

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XI. Bona quæ facimus, sæpe sunt bona mixta malis, & mala mixta
bonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

65 Objiciēs 5°. Voluntas quā elicere volo omnes actus bonos, quos Deipara, & Sancti omnes elicerunt, tantā quam ipsi perfectione, tanti non est meriti, quam si eos omnes, tantā perfectione de facto elicere.

Respondeo, quod tanti foret meriti, si id omnino efficaciter vellem tantā plenitudine, ac si omnes illos tantā cum perfectione elicere. Sed casus est Metaphysicus: quia ad ejusmodi voluntatem necessaria foret tanta gratia, quanta Deipara, & Sanctis omnibus concessa est. Unde si quando pii homines simile quid subinde dicunt, velleitate potius, quam plenā dicunt voluntate, uti colligitur ex eo quod similiter non operentur, datā opportunitate. *Non est autem perfecta voluntas, nisi sit talis, quae opportunitate datā operetur*, ait S. Thomas 1. 2. q. 29. a. 4.

66 Objiciēs 6°. Qui perfectā voluntate satisfacere vellet, v. g. parvo jejunio, quantum satisfaceret in Purgatorio, tantum equidem non satisfaceret.

Respondeo hoc idē esse, quia ad satisfactionem plurimum confert poena externa. Aliud proinde est de bonitate & merito; aliud de satisfactione.

CAPUT XI.

Bona quae facimus, saepe sunt bona mixta malis, & mala mixta bonis.

67 *Sapē dixi: non semper. Neque enim in omni opere bono justus peccat*, ut habet articulus 31. Lutheri, à Leone X. meritissimo condemnatus. Siquidem orthodoxae religionis doctrinae adversantur, qui hoc dicunt, uti Tridentinum definiit sess. 6. c. 11. Et quo fundamento hoc dicunt? quia perperam intelligunt propheticum istud Isa. 64. *Tamquam pannus menstruatae, universae justitiae nostrae.* Quod certē Propheta non dixit in persona fidelium & justorum; sed in persona Judaeorum, Christo non credentium, & impiorum, per quorum justitias non intelligit opera justa, sed sacrificia expiatoria veteris legis, quae per Christum jam abolita sunt, & non solum mortua, sed & mortifera, & apud Deum foetida, velut pannus menstruatae. Ita S. Hieronymus ad citatum Isaia locum, Cyillus, Procopius, &c. *Siquis igitur (ait Hieronymus) post Evangelium Christi, & adventum Filii Dei, pedagoga legis observat caeremonias, audiat populum consentem, quod omnis illa justitia panno sordidissimo comparetur.*

68 Sapē nihilominus bona justorum esse bona mixta malis, & mala mixta bonis, Sanctorum doctrina est: propter quam justis animis despondere non debent, sed humiliari in conspectu Dei, scrutantis renes & corda. Qui in die iudicii separabit pretiosum à vili, bonorumque operum sordes, velut paleas, Purgatorii igne expurgabit, velut rationali igne, quo actuum nostrorum bonitatem à concomitante malitia

discerneret, malitiam puniendo, bonitatem premiando.

Quod igitur bona justorum saepe sint bona mixta malis, & mala mixta bonis, Gregorius Magnus in fine Moralium perspicue tradit, dicens: *Redeundum est ad curiam cordis, ut, quasi in quodam Concilio consultationis, ad ipsum discernendum, convocem cogitationes mentis; quatenus ibi videam, ne aut incaute mala, aut bona non bene dixerim. Tunc enim bene dicitur bonum, cum is qui dicit, soli ei à quo accipit, per id appetit placere quod dicit. Et quidem mala me aliqua esse dixisse non invenio; tamen quia omnino non dixerim, non defendo. Bona verò, si qua divinitus accipiens, dixi, meo videlicet vitio minus me dixisse profiteor. Nam ad me intrinsecus rediens... dum ipsam subtiliter radicem mea intentionis inspicio, Deo quidem ex ea me summopere placere voluisse cognosco; sed eidem intentioni, quā Deo placere studeo, furtim se, nescio quomodo, intentio humanae laevis interfert. Quod cum jam postmodum tardeque discerna, invenio me aliter agere, quod scio me aliter inchoasse... sicut pro necessitate quidem cibus sumitur; sed in ipso est, dum furtim gula surrepit, edendi delictatio permiscetur. Faciendum est igitur, quod rectam intentionem nostram... nonnunquam intentio minus recta... insidando comitatur. Si autem de his divinitus discretè discutimur, quis inter ista remanet saluus locus, quando & mala nostra pura mala sunt, & bona, quae nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt.*

Quomodo verò id contingat, operosius hinc explicandum est. Et unum quidem eundemque physicè actum exteriorē, v. g. eleemosynae ex diversis principiis posse simul esse bonum, malumque, facile intelligitur. Quia eadem eleemosyna, quatenus à voluntate Domini bonā intentione imperatur, bona est: quatenus malā intentione perficitur à voluntate servi, est mala. Eadem quoque passio Christi, quatenus injustissime à Judæis illata, est mala; bona verò, immò optima, quatenus iustissime à Christo suscepta. Quod si eadem eleemosyna, & passio, simul esse queat bona, & mala, quatenus procedit à diversis principiis, & suppositis, quidni & eadem actio exterior, quatenus imperatur à diversis actibus, uno bono, altero malo?

Potissima ergo difficultas est de actibus interioribus, an scilicet unius idemque physicè actus interior, simul esse possit bonus & malus? Simul (inquam) quia facile etiam intelligitur, successive id fieri posse, si sermo sit de actu contingenter bono & malo. Quemadmodum enim idem actus intellectus, in materia contingenti, transire potest de vero in falsum, & contra; sic & idem actus voluntatis de bono in malum, & contra: ut si velim laborare ad subventionem pauperis, & ista voluntas duret per horam, cujus medietas spectet ad diem feriale, altera ad diem festivum, Primā nam-

que medietate horæ erit voluntas bona; altera medietate erit mala.

72 Quæstio proinde est, an unus idemque physicè actus interior, simul esse possit bonus, malusque?

Respondeo 1°. unum eundemque physicè actum internum, respectu unius ejusdemque objecti, eodem modo, & sub iisdem circumstantiis spectati, non posse simul esse bonum & malum. Quia bonum & malum, respectu ejusdem actus, & objecti, eodem modo spectati, sunt differentiæ oppositæ, & invicem repugnantes, ut observat S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 6. in argum. *Sed contra.*

73 Respondeo 2°. unum eundemque actum, in esse physico, dicentem ordinem ad duo objecta disparata, posse esse bonum respectu unius objecti, & simul malum respectu alterius. Potest enim quis uno physicè actu duas velle eleemosynas, duabus personis erogandas, unam uni propter Deum, alteram alteri propter vanam gloriam, vel complacentiam. Quo casu actus iste, licet physicè & formaliter unus; moraliter & virtualiter, seu æquivalenter est duplex; utpote æquivalens duobus tendentibus, quorum unus, respectu unius objecti, sit bonus; alter respectu alterius, sit malus; quique proinde quatenus est virtualiter & æquivalenter actus A. sit bonus, quatenus verò virtualiter & æquivalenter actus B. sit malus. Nulla quippe in eo repugnantia est vel oppositio; ideòque S. Thomas loco citato: *Si sit actus (inquit) unus unitate nature, & non unitate moris, potest esse bonus & malus.*

74 Respondeo 3°. quancumque actus interior sic refertur ad finem malum, ut, non propter se, sed propter illum intendatur, actus ille, in individuo, totus malus est, non bonus. Quia ut S. Doctor ait q. 19. a. 7. ad 2. *Qui vult dare eleemosynam, propter inanem gloriam consequendam, vult id quod de se est bonum, non sub ratione boni, sed sub ratione mali (neque enim voluntas ipsius allicitur bonitate objecti, sed objectum bonum assumit ut instrumentum seu medium iniquitatis) & ideò prout volitum ab ipso, est malum. Unde voluntas ejus est mala.* Et in 2. dist. 38. q. 1. a. 4. *Cum aliquis vult dare eleemosynam, propter inanem gloriam, hic est unus actus voluntatis (ubi enim unum propter aliud, ibi unum tantum, ait Philosophus) & hic actus totus malus est.* Quia, ut Veritas dicit: *si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit.*

75 Ad consolationem tamen timoratorum, & maximè pusillanimum, respondeo 4°. unum eundemque physicè actum internum, respectu ejusdem objecti, diversis intentionibus imperatum, unâ bonâ, alterâ malâ, quarum una ad alteram disparatè, & merè concomitantet se habeat, simul esse bonum, malumque; bonum, quatenus, ob bonum finem, bonâ imperatur intentione; malum, quatenus, ob fi-

nem malum, impetatur malâ intentione. Ita Egidius, Adam, Cajetanus, Petrus Loria, Marcus à Serra, Contensonus 10. 3. dissert. 5. c. 2. specul. 3. Bonæ-Spei disput. 3. de moralit. actuum dub. 4. Steyartius Aphorism. p. 1. disput. 18. n. 10.

Et ratio est 1°. quia actus ille, licet physicè unus, est moraliter duplex, sicut *motus continuus, qui procedit ex diversa intentione, licet sit unus unitate nature, non est tamen unus unitate moris*, ait S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 6. ad 1. Nulla verò repugnantia est in eo quòd, duorum moraliter actuum, unus sit moraliter bonus, alter malus, non obstante eorum unitate in esse natura. Sic enim idem actus exterior ex duplici elicitus intentione, unâ bonâ, alterâ malâ, quarum una ad alteram merè disparatè & concomitantet se habet, absque ulla repugnantia simul est bonus & malus; utpote ut sic moraliter duplex. Nulla etiam repugnantia est in eo quòd idem actus interior ex duplici imperetur intentione, seu fine, quorum alter ad alterum disparatè se habeat, & merè concomitantet. Idem quippe actus ex duplici causa finali, seu duplici fine & motivo procedere potest, ac sæpè procedit, quorum alter ad alterum merè concomitantet & disparatè se habeat. Et si idem actus exterior procedere possit, ac sæpè procedat ex duobus intentionibus disparatis; quidni & idem actus interior ex duobus finibus, seu motivis disparatis, v. g. eadem voluntas Pontificis dispensationem concedentis? Eundem assensum intellectus ex motivo divinæ fidei, simul & scientiæ experimentalis, procedere posse, & in Deipara, circa Verbi divini ex seipsa Virgine de facto processisse, fatis communiter admittunt Philosophi Theologice.

2°. Nisi vera sit assertio nostra, possunt contrarii Authores Orbem lustrare, assumptâque Philosophi laternâ, hominem in meridie quarentis, actum bonum vestigare. Et vix invenient. Quia ipsa etiam pietatis opera, plurimum concomitantem habent defectum aliquem, v. g. vanæ gloriæ, vel complacentiæ latenter irrepentis. Ad quod reflectens Joannes à S. Thoma, faterur, opera pietatis, fideique, pœnitentiæ & justificationis œconomiam, compati minutorum peccatorum fordes; sed eorum amore non elici: quia tamen si fiant cum illis, non procedunt ex illis; quia ad istos pietatis actus habent se concomitantet, non antecedenter. Et hoc sensu S. Thomas 1. 2. q. 19. a. 2. ad 2. ait: *Supposito quòd voluntas sit boni, nulla circumstantia potest eam facere malam.*

Verùm si opera illa pietatis, ideò non desinant esse opera pietatis, quia licet fiant cum minutoribus illis nævis, non procedunt ex illis; similiter actus, moraliter virtualiter duplex, elicitus ob duos fines disparatos, unum bonum, alterum malum, quatenus moraliter actus A. elicitus ob finem bonum, non desinit esse bonus, ob consortium & concomitantiam actus B. moraliter virtualiter distincti,

eliciti ob finem malum: quia quatenus actus A. eliciti ob finem bonum, non eliciti ob finem malum, sive ex amore ipsius. Tamen enim fiat cum ipso, non procedit ex ipso. Quia amor mali finis ad actum illum A. se habet concomitanter, non antecedenter.

79 Et verò si actus bonus, sive interior, sive exterior, eo ipso desineret esse bonus, quo extrinsecus aliquis eum comitatur defectus, vā nobis, in quibus, tamen vigilantibus, pauci in hac vita forent actus boni: quia pauci sunt, quos extrinsecus defectus aliquis non comitatur. Quem ob defectum si penitus amitteremus fructum actionis bonæ, paucissimi homines pœnitentiæ suæ fructum perciperent: quia paucissimi sunt, quorum pœnitentiam defectus aliquis non comitatur, vel scilicet excessiva aliqua indiscretio, vel se intermiscens nimia remissio, vel aliquis affectus purè humanus. Pauci etiam parentes, magistri, superiores, suæ sollicitudinis & zeli disciplinæ meritum non amitterent, dum ex isto zelo, vel filios, vel subditos, vel lascivientem corrigunt juventutem: quia correctionem istam ut plurimum aliquis comitatur defectus, v. g. iracundiæ, vel excessus, &c. Pauci rursus suæ in sumendo cibo temperantiæ, & intentionis divinæ gloriæ acciperent mercedem: quia pauci sunt, in quibus temperantiā illam & intentionem infidiosa voluptatis indulgentia non comitatur. Denique rara avis in terris, cujus piis operibus (etiam supernaturalibus infusarum virtutum, p̄usque intentionibus recipiendorum Sacramentorum) non nihil humani affectus extrinsecè & concomitanter non misceatur. Qui tamen haud idèò desinunt intrinsecè & secundum se esse boni: quia intrinsecè & per se non attingunt finem seu affectum malum; sed per alium moraliter actum, vel formaliter, vel virtualiter distinctum.

80 Et idèò S. Gregorius n. 69. relatus: *Fatendum* (inquit) *quòd rectam intentionem nostram, quæ soli Deo placere appetit, nonnumquam inveniunt minus recta, quæ de donis Dei placere hominibus querit, insidando comitatur. Si autem de his divinius districtè discutimur* (secundum rigorem) *contrariæ opinionis Salmanticensium nostrorum, Joannis à S. Thoma, &c. aientium tunc omne perdi meritum) quis inter ista remanet salvis locus, quando & mala nostra, pura bona sunt, & bona quæ nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt?* Ea igitur Gregorius censuit bona mixta malis. Et idem censuit Bernardus ferm. 5. de verb. Isa. cum dixit, *justitiam nostram, rectam forsitan esse, non puram.*

CAPUT XII.

Satisfit objectionibus Salmanticensium, aliorumque superiori assertioni contradicentium.

81 **O**bjicies 1°. Quandocumque actus ex objecto bonus sit ob finem malum, nullo Tom. I.

modo est bonus. Numquam igitur simul est bonus & malus. Probatum antecedens, quia hoc ipso quòd fit ob finem malum, ne quidem est bonus ex objecto. Neque enim bonitatem ullam sumit ab objecto, nisi volito sub ratione boni; adeoque ut affecto omnibus debitis circumstantiis, ita scilicet ut nulla adsit circumstantia indebita, nec absit ulla circumstantia debita. *Bonum namque ex integra causa; malum ex quolibet defectu.* Unde S. Thomas 1. 2. q. 19. a. 7. ad 2. *Qui vult dare elemosinam propter inanem gloriam consequendam, vult id quod de se est bonum sub ratione mali; & idèò, prout est volitum ab ipso, est malum. Unde voluntas ejus est mala.*

Respondeo antecedens esse verum, quando actus de se bonus merè sit ob finem malum; non quando fit ob duos fines disparatos, quorum unus bonus est, ad malum nullo modo relatus, de quo casu non loquitur S. Thomas. Isto namque casu actus ille moraliter est duplex, saltem virtualiter & æquivalenter; & quatenus fit ob finem bonum, non fit ob finem malum, licet fiat cum fine malo, id est, cum alio actu in esse moris, saltem virtualiter distincto, finem malum respiciente. Itaque actus ille, quatenus fit ob finem bonum, nullā afficitur circumstantiā malā, nec ulla ipsi deest circumstantia ipsi quā tali debita. Proinde non deest ipsi causa integra bonitatis in propria linea. Cum circumstantia mali finis, concomitantis finem illum bonum, ad lineam ipsius non pertineat, nec ipsum afficiat quatenus actum A. respicientem finem bonum, sed quatenus actum B. moraliter distinctum, saltem virtualiter.

Objicies 2°. Recta ratio dicat, ad actum bonum necesse esse, quòd omnem excludat obliquitatem, tam ex parte objecti, quàm ex parte circumstantiarum. Dicat enim justa justè prosequenda. Solusque actus ille moraliter est bonus, seu virtuosus, qui conformis est iudicio prudentiali, quod est proxima, nonnumquamque humanorum actuum regula. Prudentiæ verò munus est, circumspicere, & cavere, ne quis defectus ullo ex capite irrepit in actum.

Respondeo inde solum confici, unum eundemque actum in esse moris, ut bonus sit, excludere debere omnem obliquitatem ac defectum. Si autem sit moraliter duplex, sive respiciens duplicem finem, bonum & malum; quorum alter ad alterum disparatè ac merè concomitanter se habeat, quatenus v. g. est actus A. respiciens finem bonum, debere à se excludere omnem defectum, ut sit conformis iudicio prudentiali; sed non debere excludere omnem defectum, & circumstantiam malam ab actu B. moraliter distincto; utpote quæ ipsum (ut actum A.) non afficit, sed ad ipsum quā talem, merè concomitanter se habet.

Objicies 3°. Nullus actus virtutis esse potest malus (cum definitio virtutis sit: *Bona qualitas, quā nemo malè utitur*); sed omnis actus bonus est actus virtutis. Ergo nullus